

כל זאת יחד אומרים שלוש פעמים¹⁰. גם הש"ץ אומר זאת לפני קריש תתקבל.

חודש כסלו: חודש כסלו הרי בכלל מוצלח יותר מאשר החודש שלפניו ושלאחריו¹¹.

מצד ריבוי הימים-טובים שבו, נעשה כל החודש כמו יום-טוב, ועד שפועל גם בחודש מרחשוון שלפניו (שאינ בו אפילו יום-טוב אחד) שנחשב כמו ערב-יום-טוב¹².

"נחיצות גדולה לנצל את חודש כסלו להפצת שיטת חסידות חב"ד. ובפרט החל מהימים 'י' בכסלו, 'י"ט בכסלו ואילך, וסידור הדברים בפרסום המתאים. ולא רק בהנוער החרדי בלבד, אלא גם זה שלעת-עתה עדיין אינו חרדי, הנמצא לעת-עתה 'חוצה'¹³."

שתי הצעות שהציע כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו בזה¹⁴:

(א) בהתאם לזה שחודש כסלו הוא "חודש חסידי", לבטא זאת בכך שבמשך החודש יערכו התוועדות חסידיות בכל מקום ומקום, הן לאנשים והן לנשים (כמובן, בנפרד), וכדאי גם לצרף את הטף. בהתוועדויות אלה ידברו דברי תורה ויעודדו להוסיף בלימוד התורה, נגלה וחסידות, ובהפצת היהדות והמעיינות חוצה.

ובמיוחד – בימים-טובים החסידיים דחודש זה, החל מ' כסלו ואילך בכל יום, בכל מקום וחוג לפי עניינו, עד להתוועדות הכי גדולה ביום 'י"ט כסלו, ראש-השנה לחסידות, וכפעולה נמשכת – גם בימים שלאחרי זה, ובפרט בימי חנוכה, סיום החודש.

(ב) בכל יום בחודש כסלו ילמדו כל אחד מהאנשים הנשים והטף (ומה טוב – ברבים, בעת ההתוועדויות הנ"ל וכיוצא בהן) עניין (נוסף) בתורת החסידות, מתורתם של כל אחד מרבתינו נשיאינו [הן של כל אחד מהם בנפרד, והן כפי שהם קשורים יחד ומהווים המשך זה לזה], ומה טוב – מתורתם של שלושת אבות החסידות: הבעש"ט, המגיד ואדמו"ר הזקן, ומה-טוב – שבכל יום יוסיפו בלימוד, הן בכמות והן באיכות, החל מהעניין שהזמן גרמא – תורתו של כ"ק אדמו"ר האמצעי, שהיא באופן ד"רחובות הנהר" כולל ובמיוחד – בספרים החדשים שנדפסו לאחרונה, ומצווה גוררת מצווה – מתורתם של כל הנשיאים, ועד לתורתו של נשיא דורנו¹⁵. ונוסף על הלימוד עצמו – ישתדלו כל אחד ואחת בהפצת המעיינות חוצה, לפעול על עוד יהודים שיעשו כן.

אדמו"ר הזקן [כל אמירה זו אינה מנוקדת, אבל אם היה צורך בניקוד תיבת 'יבדיה' כפי המתאים ע"פ קבלה, היה מנקד אותה]. ולפי"ז יש להחזיר את המצב לקדמותו כמו שהוא בסידור תורה אור וכו', שם תיבה זו אינה מנוקדת. (10) היום-יום, אי דו"ח חשוון. ספר-המנהגים עמ' 36. (11) מענה לעניין קביעת זמן לטיפול רפואי – לקוטי-שיחות

כרך כ ס"ע 569.
 (12) סה"ש תשמ"ט ח"א עמ' 78 ובהערה 1.
 (13) אגרות-קודש ח"יה עמ' כט"ל.
 (14) ספר-השיחות תשמ"ט ח"א עמ' 85 ועמ' 97.
 (15) וכבר יצא לאור ילקוט מותאם להצעה זו: "ילקוט רבתינו נשיאינו, מחולק לימי חודש כסלו", צפת היתשיס.

לזכות

האחים התמימים הדגולים לבית

דייטש

הרה"ח ר' זלמן, ר' יוסף, ר' אברהם-משה

וגיסם ר' גבריאל גופין שיחיו

ב"ה

התקשרות

קונטרס שבועי לאנ"ש חסידי חב"ד לחיזוק ההתקשרות לכ"ק אדמו"ר רבי מנחם מענדל בהדה"ק רלו"י מליובאוויטש זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

שיחות • איגרות • פניני חסידות לפה"ש • הלכות, מנהגים וטעמיהם • ניצוצות • זמנים

תקצב

ערב שבת-קודש
פרשת חיי-טרה
 כ"ג במרחשוון ה'תשס"ו

יוצא-לאור על-ידי
 מכון ליובאוויטש שעל-יד
 צעירי-אגודת-חב"ד באה"ק ת"ו – המרכז

מורה שיעור ללימוד היומי ברמב"ם

כ"ג במרחשוון ה'תשס"ו – א' בכסלו ה'תשס"ו

יום	יום בחודש	ג' פרקים ליום	פרק א' ליום	ספר-המצוות
ו'	כ"ג במרחשוון	ה'ל' יבוס וחלצה. פרק ו-ח.	ה'ל' גזילה ואבידה. פרק טו.	מל"ת שנט.
ש"ק	כ"ד במרחשוון	ה'ל' נערה בתולה.. בפרקים אלו.	פרק טז.	מ"ע רכ. ר"ח. מל"ת שנט.
א'	כ"ה במרחשוון	ה'ל' סוטה.. בפרקים אלו. פרק א-ג.	פרק יז.	מ"ע רכז. מל"ת קד.
ב'	כ"ו במרחשוון	פרק ד. פעמי הכן וגוי. ספר קדושה והוא ספר חמישי.. ה'ל' איסורי ביאה.. בפרקים אלו. פרק א-ב.	פרק יח.	מל"ת קה. של. שלא. שלב. שלג. שלד.
ג'	כ"ז במרחשוון	פרק ג-ה.	ה'ל' חובל ומזיק.. בפרקים אלו. פרק א.	מל"ת שלו. שלה. שלז.
ד'	כ"ח במרחשוון	פרק ו-ח.	פרק ב.	מל"ת שמ. שמא. שמב. שמו. שדמ. שמה.
ה'	כ"ט במרחשוון	פרק ט-יא.	פרק ג.	מל"ת שמה. שמש. שג.
ו'	א' בכסלו	פרק יב-יד.	פרק ד.	מל"ת שנב. שמו. שמו.

זמני השבוע *

תאריך	עלות השחר*		זמן ציצית ותפילין	זמנ זריחת החמה	זמן ק"ש	חצות והלילה	מנחה גדולה	שקיעת החמה***	צאת הכוכבים
	לפני הזריחה	72 ד' לפני הזריחה							
ו', כ"ג במרחשוון	4.14	5.02	5.24	6.24	8.51	11.28	11.58	4.36.8	5.03
ש"ק, כ"ד במרחשוון	4.15	5.03	5.25	6.25	8.52	11.28	11.58	4.36.5	5.03
א', כ"ה במרחשוון	4.16	5.04	5.26	6.26	8.52	11.28	11.58	4.36.3	5.03
ב', כ"ו במרחשוון	4.16	5.04	5.27	6.27	8.53	11.29	11.59	4.36.2	5.02
ג', כ"ז במרחשוון	4.17	5.05	5.28	6.27	8.53	11.29	11.59	4.36.0	5.02
ד', כ"ח במרחשוון	4.18	5.06	5.28	6.28	8.54	11.29	11.59	4.35.9	5.02
ה', כ"ט במרחשוון	4.19	5.07	5.29	6.29	8.55	11.30	12.00	4.35.9	5.02
ו', א' בכסלו	4.19	5.08	5.30	6.30	8.55	11.30	12.00	4.35.8	5.02

* הזמנים מתייחסים לאזור המרכז. באזור ההרים והעמקים יש שינויים שעשויים להגיע למספר דקות.
 ** לגבי זמן עלות השחר הנהוג בחב"ד קיימות שלוש דעות. הבאנו את הזמנים לפי הדעה המוקדמת ביותר והמאוחרת ביותר, וראוי להחמיר לפי העניין.
 *** זמני השקיעה כאן הם לפי השקיעה הנראית. אולם אדה"י בסידורו (יסדר הכנסת שבת) מכיר בשקיעה האמיתית, המאוחרת ממנה "בכמו ארבע מינוטין" (לשון אדה"י שם). שיעור התלוי במיקום ובעונות השנה).

זמני הדלקת הנרות וצאת השבת

פרשת	ירושלים	תל-אביב	חיפה	באר-שבע
חיי-שרה	4.00	5.15	4.15	5.18
תולדות	4.00	5.15	4.14	5.18

עורך ראשי: מנחם מענדל ברוד • עורך: שניאור-זלמן רודמן • הגהה: יוסף-יצחק איידלמן

מור"ל: מכון ליובאוויטש שע"י צעירי-אגודת-חב"ד באה"ק ת"ו – המרכז

יו"ר: הרב יוסף-יצחק הכהן אהרונב

כתובת: ת"ד 14 כפר חב"ד 72915, טל': 03-9607588, פקס': 03-9606169

ISSN 0793-7474 אינטרנט: http://chabad.org.il דואר-אלקטרוני: chabad@chabad.org.il

לוח השבוע

ציפורניים בערב שבת לכבוד שבת גם כשחל בראש-חודש*.

היום בהדר "ראש-חודש כפלו". עורכים התוועדות חסידית, לרגל מה שכ"ק אדמו"ר נשיא דורנו יצא לביתו לאחר האירוע דשמע"צ תשל"ח*.

שחרית: יעלה ויבוא. חצי הלל.

אומרים את ההלל כסדר התפילה, והמאחרים לתפילה בציבור לא יאמרוהו לפני התפילה או בתוך פסוקי-דזמרה, כי אמירתו על הסדר חשובה יותר מאמירתו בציבור*.

בסיום ההלל אומרים: "יהללך ה' אלוקיני כל מעשיך" בהשמטת תיבת 'על'. מיד לאחר מכן, אומרים: "ואברהם זקן... זכריה...".

בזאת חנוכה. כן חובר לכבוד העניין 'מארשי' מיוחד (ע"י הרה"ח ר' שרגא פייטל שי' (ברצ"ל) ה'לוי לוי. כנראה, הושר לראשונה ברי"ח כסלו תשי"מ) המארשי מופיע בקלטת-שמע בשם 'ימי ארמיה', של ילידי ליובאוויטש – לונדון, ג'א. 8) בשנים הראשונות סיפר המזכיר הרה"ח ר"ל שיחי' גרונר בשם הרבי בשם אדמו"ר מהור"י צ' בשם אדמו"ר מהור"י צ' שאין לומר הלל שלא כסדר התפילה, כי אחר-כך, כשיתפלה שמו"ע ללא הלל, יהא זה כמו "אין אלטע געבאקענע בולקען" [=חלה ישנה שנאפתה מומן] (לביטוי זה, השוה סה"ש תשי"ב עמ' 84 סו"ס יא). וראה כף-החיים סי' תכ"ט לח בשם שלמי ציבור: "יזאן דעת הארי"י זלה"ה נוחה... לומר דברים שלא כסדרן". זאת למרות שעל-פי הנגלה פסק אדה"י סי' תפ"ג לומר הלל עם הציבור גם אם הוא קודם התפילה, כשם שפסק בסי' נ"ב י"א דלג בפסוקי-דזמרה כדי להתפלל בציבור, ולמעשה נמנעים מזה כמבואר באג"ק ח"ט עמ' קע וח"י עמ' פא. ועיי' שי"ז עמ' סז, שאף שרבותינו נשיאנו היו מאריכים הרבה בתפילת שבת, הנה ביום-טוב היו מסתדרים באופן שנמרו תפילת השחר עם הציבור ואמרו הלל עמהם, ע"כ. וצ"ע איך נהגו בראש-חודש.

9) כאן מנטאים בפה את שם המלאך "יבדיה" כיוון שהוא גם שם-אדם בתנ"ך (נצ"ח, ח"ה ועוד) – שער-הכחול סי' לו בפירוש דברי אדה"י בסידורו. אך העיר ע"ז בסידור אדמו"ר עם ציונים ומקורות ימי תפא: א) אין אידור לבטא שם מלאך במסגרת תפילה. ב) במקור הדברים, משנת-חסידיים מסכת ר"ח פ"ב מ"ז ובסידור ר' יעקב קאפלי ר"י שבת, לא נמצא שהכוונה כאן למלאך, אלא זהו שמו של הקב"ה היוצא מהפסוק וזאברהם זקן. ג) ע"פ הכוונה ע"פ קבלה שנתבאר במשנת-חסידיים, יש לבטא את ה' דיבדיה' במקו, ולא בפתח כניקוד השם המופיע בתנ"ך (עיי"ש). ומשער שאולי בשל כך לא ניקד זאת

יום שישי

א' כסלו – ראש-חודש

[כמה ממנהגי ראש-חודש נדפסו לאחרונה ב'התקשרות', לשבת בראשית. כאן נזכרו מנהגים נוספים].

בתפילת ערבית של יום חמישי בלילה, טופחים על השולחן כדי להזכיר לציבור לומר 'יעלה ויבוא'.

מנהג הנשים שלא לעשות מלאכות מסוימות בראש-חודש*.

תספורת: נוהגים שלא להסתפר (ושלא ליטול הציפורניים) בראש-חודש*. גם תספורת-מצווה לילד בהגיעו לגיל שלוש, תידחה ליום אחר*. אבל מצווה ליטול

4) שו"ע ורמ"א סי' ת"ז ס"א, שהפרטים תלויים במנהג המקום. יש מקומות שאסרו תפירה [ביתרת מנחם – התוועדות] תש"י עמ' 948 מודגשת מלאכה זו, וצוין לתשב"ץ ח"ג סי' רמ"ד]. סריגה, כיסוב (ידני), וגיון שלא לצורך היום (ראה שם: שערי-תשובה סי' ק"ג. כף-חיים סי' ק"ל). אשל-אברהם הרה"צ מבוטשאטש. ובערוך-השולחן שם סי' כתב ש"אצלנו" נשים העוסקות באומנות – עושות מלאכה, שלא קיבלו עליהן להפסיד פרנסתן (ואצל ביחס למלאכות הקשורות בחינוך, ראה סי' חול-המועד כהלכתו, פרק ו, סעיף עה).

5) "מפני חשש סכנה, כי כן הזהיר רבי יהודה החסיד" [בצוואתו אות מ'ח], שו"ע אדה"י סי' רס ס"א. ומה שלא הביאו המ"א ואדה"י שם את נטילת הציפורניים, ראה להלן הערה 6*.

6) עדיף למוצאי ש"ק – ראה ישעיה הלכה ומנהג או"ח ח"ב עמ' ש"ב שדן בה, ומסיים: "ולדעתי יש לעשותה (תיכף) לאחר ראש-חודש". וכן במענה שלאח"י. סיבת הזריזות בזה, ראה שם עמ' שא.

6*) מלשון אדה"י בשולחן סי' רס סו"ס א, שלא הזכיר נטילת ציפורניים, דייק בעתיב החיים (הערות שכתב הרב אברהם-דוד לאוואט, בעהמ"ח שער הכולל על ספר ידרך החיים, כדי להתאימו לפסקי אדמו"ר (הזקן) סי' נח סי' ג (בסידור יתורה אורי הוצאת קה"ת תשמ"ז עמ' 626) שנטילת הציפורניים או מותרת, ובמילואים ליקצור הלכות' שם (עמ' נד) הביא זאת גם ממקורות נוספים, והסביר הטעם כיוון שנטילת הציפורניים היא מצוה גמורה, וישומר מצוה לא יידע דבר רע', משאי"כ תספורת שאינה מצוה גמורה כל-כך, ע"ש.

7) לאחר האירוע שהיה בשמיני-עצרת באותה שנה. פרשת הדברים בארוכה בקונטרס יראש חודש כסלו (הוצאת יוצרת, כפר-חב"ד נגשי"א). סעודת ההודיה התקיימה רק

הלכות ומנהגי חב"ד

מאת הרב יוסף-שמחה גינזבורג

שבת-קודש, פרשת חיי-שרה

כ"ד במרחשוון, מברכים החודש

[פירוט מנהגי שבת-מברכים נדפס לאחורונה

ב'התקשרות' לשבת בראשית, גיליון תקפ"ח].

אמירת התהלים בהשכמה. אחר-כך ילמדו

כשעה מאמר חסידות, ואחר-כך התפילה.

ברכת החודש: המולד – ביום חמישי,

בשעה 12:16 בצהרים ו-14 חלקים. ראש-

חודש כסלו ביום השישי.

אין אומרים 'אב הרחמים'.

יום התועדות.

"בשבת זו צריכים להתחיל כבר בהכנות

הדרושות לקראת "מבצע חנוכה", כדי שיוכלו

לארגן מבעוד מועד ש"מבצע חנוכה" יהיה

באופן של "שטורעם", ובאופן ד"לכתחילה

אריבער". ומכיוון שכל ענייני החודש כלולים

ב"ראש חודש", ובפרט כאשר מדובר אודות

חנוכה שהוא בסוף חודש כסלו – "נעוץ

תחילתן בסופן וסופן בתחילתן" – אזי צריכים

להתחיל בכל עניינים אלו מראש חודש כסלו,

ולכן צריכים לעורר אודות עניין זה בשבת

מברכים חודש כסלו.¹

יום חמישי

כ"ט במרחשוון – ערב-ראש-חודש

כיוון שבשנה זו (שהיא 'כסדרה') לא קיים

התאריך 5' במרחשוון, ישנה שאלה לגבי ציון

תאריכים לעניינים שנוצרו ביום זה, כדלהלן:

יארציט: לדעת המגן-אברהם², מי שיום-

השנה שלו חל ביום זה, הרי אם השנה

הראשונה אחר הפטירה היתה 'חסרה', ייקבע

התאריך תמיד (אפילו בשנה 'מלאה') ליום

כ"ט במרחשוון (היום); אבל אם אותה השנה

היתה 'מלאה' או 'כסדרה', שהיה בה התאריך ל'

בחודש, ייקבע התאריך בראש-חודש.

יום הולדת: מענה הרבי בנדון: [יש לנהוג

במנהגי יום הולדת ב]שני הימים.³

בת-מצוה: בת שנולדה ביום ל' מרחשוון

תשנ"ד, מגיעה השנה למצוות רק בראש-

חודש.⁴

במנחה אין אומרים תחנון.

שיחת "עבדי אבות" - היסוד ל"תורתן של בנים"

ענייני של "אותיות החקיקה" בעבודת ה' הוא ש"בתחילה היא נקראת

תורת ה' ומשלמדה וגרסה היא נקראת תורתו", דהיינו, שהאדם

והתורה מתאחדים □ לכן נתן אליעזר לרבקה צמידים כנגד הלחות

דווקא, כדי להורות וללמד, שנית יהודי צריך להיבנות באופן שיהודי

תורה הם מציאות אחת □ משיחת כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו

א. שייכותו של יום השבת-קודש לימי החול
היא הן לששת ימי החול שלפניו (שלכן נקראים
"יום ראשון בשבת", "יום שני בשבת" וכו'),
והן לששת ימי החול שלאחריו, כידוע¹
ש"מינה (מיום השבת-קודש) מתברכין כולהו
יומין", וכמו שכתב האור-החיים² ש"באמצעות
יום שבת משפיע בכללות העולמות רוח
המקיימת עוד ששת ימים כו".

ועניין זה הוא בהדגשה יתירה על-פי מנהג
ישראל³ – [בעבר נהגו כן בהרבה קהילות
שבישראל, וגם היום מצוי מנהג זה בכמה
קהילות שבישראל] – שבעת עליית החתן
לתורה (במשך כל השנה כולה) קוראים פרשת
"ואברהם זקן וגו".

[ויש לומר אחד מהטעמים בדבר⁴ על-פי
הנ"ל שהחתונה הראשונה שמסופר אודותה
בתורה מצויה בפרשה זו].

ב. בנוגע לפרשת "ואברהם זקן וגו" – אמרו
רו"ל⁵: "יפה שיחתן של עבדי (בתי⁶) אבות
מתורתן של בנים", שהרי, כמה גופי תורה
נלמדים מיתור אות אחת⁷ וכיוצא בזה,
שבזה מודגש, ש"תורתן של בנים" נאמרה

1 ראה גם רמב"ן יתרו כח.
2 ראה זח"ב סג.ב, פח.א.
3 בראשית ב,ג (ד"ה כי בו שבת). וראה תורת-
מנחם – התועודיות ח"ב עמ' 139 ואילך.
4 ראה לבוש ומג"א אר"ח סו"ס רפב.
5 ראה גם שיחת ש"פ חיי-שרה ס"יא (תו"מ ח"ז
עמ' 177).
6 כדא ואילך.

7 ראה אנציק' תלמודית ערך חתן וכלה ס"ע
שלט ואילך. וש"נ.
8 טעמים נוספים בדבר – ראה אנציק'
תלמודית שם.
9 ב"ד פ"ס, ח. וש"נ. הובא בפרש"י חיי-שרה
כד, מב.
10 כ"ה בב"ר שם.
11 ראה ב"ר שם.

1 באמירת 'יחדשו' המנהג לענות אמן אחרי כל 'צמד':
'לחיים ולשלום, 'לששון ולשמחה, ולבסוף אחרי 'לישועה

2 ובכ"מ.
3 ס"י תקס"ח סוף ס"ק כ, וכן עמא דבר. אך ראוי להחמיר
לנהוג מנהגי יארציט גם מחר, בראש חודש (מטה אפרים
ש"יג ס"ז, קיצור שו"ע רכו ס"ד, גשר החיים לב,יא ונטעי
גבריאל חייב פרק עז ס"ח"ט וש"י).

4 קובץ 'היכל מנחם' כרך ב עמ' לח. ולא חילק כביארציט
דלעיל (וקל'חומר ממה שצויה הרבי למי שנולד בחודש
אדר בשנה פשוטה לנהוג מנהגי יום הולדת בשנה מעוברת
בשני האדרים, 'התקשרות' גיליון תנ"ג ס"ע 13).

5 **3) ע"פ שו"ע אדמו"ר הזקן ס"י נה ס"י"ג. כבר מצוה שנולד
בשנת תשנ"ג אין שאלה, כי באותה שנה היה גם מרחשוון
חסר 'כסדרה'.

בקיצור ו"ברמיזה"¹²,

[שזהו החילוק בין תורה-שבכתב לתורה שבעל-פה, שתורה שבעל-פה היא באריכות ובפרטיות, ואילו תורה שבכתב היא בקיצור וברמיזה] –

ואילו "שיחתן של עבדי אבות" מסופרת בתורה באריכות ובפרטיות, ולא עוד, אלא שבשיחתן של עבדי אבות נכתב עניין אחד ב' או ג' פעמים, כמו בפרשתו של אליעזר, שבתחילה מסופר אודות דברי אברהם אליו וכל הקורות אתו, ולאחרי זה נשנה כל העניין עוד הפעם – בספור אליעזר אודות דברי אברהם אליו וכל הקורות אתו.

הנה, אף שטעם הכפלת פרשתו של אליעזר בתורה הוא משום ש"פה שיחתן של עבדי אבות כו", מכל-מקום, מכיוון שעניין זה גופא (יופי שיחתן של עבדי אבות) מודגש ומסופר בתורה בקשר למאורע של שידוך והתונה, מובן, שנוסף על המעלה שב"שיחתן של עבדי אבות" הרי זה קשור גם עם המעלה שבעניין ההתונה.

ג. והביאור בזה:

כאשר יהודי הולך לבנות בית בישראל ("א אידישע הויז") – הרי זה נעשה "בניין עדי עד", כיוון שבונה אותו על-פי תורה, "תורת חיים"¹³ שניתנה מ"אלוקים חיים"¹⁴ (שחי לעולם), ובמילא נעשה גם הוא בבחינת "חיים", כמו שכתוב¹⁴ "ואתם הדבקים בד' אלוקיכם חיים כולכם היום", וגם הבית שבונה נעשה בבחינת "חיים", אשר, רק עניין נצחי

יכול להיקרא באמת בשם "חיים"¹⁵.

ועל-פי זה יש לבאר מה שאמרו חז"ל¹⁶ בטעם נתינת אליעזר לרבקה – לשם קידושין¹⁷ – "נזם זהב בקע משקלו ושני צמידים גו' עשרה זהב משקלם"¹⁸: "בקע – רמזו לשקלי ישראל בקע לגלגלת, ושני צמידים – רמזו לשני לוחות מצומדות, עשרה זהב משקלם – רמזו לעשרת הדברות שבהן"¹⁹, כי, מחצית השקל ("בקע לגלגלת") הוא עניין הצדקה שהיא "בצלות המצוות"²⁰, ושני הלוחות ועשרת הדברות הם "בצלות התורה"²¹, שבני-ישראל קיבלום עליהם בקבלת-עול בהקדימם "נעשה" ל"נשמע"²², ולכן קידש אליעזר את רבקה ב"נזם זהב בקע משקלו ושני צמידים גו' עשרה זהב משקלם" – כי, היסוד של בניין בית בישראל הוא תורה ומצווה בקבלת-עול.

ד. ויש להוסיף ולבאר הטעם לנתינת "שני צמידים גו' עשרה זהב משקלם" כנגד "שני לוחות" ו"עשרת הדברות שבהן", אשר, עשרת הדברות היו חקוקות ("חרות"²³) – ולא כתובות – על הלוחות:

תורה שבכתב בכלל היא בבחינת "אותיות הכתיבה", דיו על הקלף, שהדיו (האותיות) והקלף הם ב' דברים נפרדים, ועל-ידי ב' הדברים (דיו וקלף) יחד מורכבת תורה שבכתב. וכמו כן בתורה שבעל-פה ישנם ב' דברים: (א) דברי התורה, (ב) האדם הלומד את התורה (שנברל ונפרד מדברי התורה עצמם).

מה-שאינ-כן עשרת הדברות שהיו על הלוחות היו בבחינת "אותיות החקיקה",

גם 'התועדויות' תשנ"ב ח"א עמ' 288, ובהערות (שם).
 (12) פרש"י שם.
 (13) ראה אבות דר"נ ספ"ד.
 (14) ואתחנן ד.ד. וראה אדר"נ שם.
 (15) וכמו נהר המכוב אפילו רק אחת בשבע שנים (הייקף שלם בשנים, וכמו שבוע בימים) אינו נקרא מים חיים (פרה פ"ח מ"ט. וראה לקו"ת משות פג,ג).
 (16) תרגום יונתן חיי-שרה כד, כב. ב"ר פ"ט, ו. הובא בפרש"י ח"ש שם.
 (17) מדרש הגדול ומדרש אגדה ח"ש שם (וראה

ויקח האיש נזם זהב בקע משקלו (כד, כב)

בקע: רמז לשקלי ישראל, בקע לגולגולת (רש"י)

כאן נאמר "בקע משקלו", סתם הכתוב ולא פירש מהו משקל הבקע, ואילו להלן בפרשת פקודי נאמר "בקע לגולגולת מחצית השקל", מפרש הכתוב שבקע הוא משקל של מחצית השקל (ראה רש"י שם). מדוע?

אלא: "מחצית השקל" רומז שהקב"ה וישראל הם, כביכול, שני חצאים של מציאות אחת. אולם יש הבדל איכותי בין ההתקשרות של ישראל והקב"ה בזמן שקדם למתן-תורה ובין התקשרותם לאחר מתן-תורה.

לפני מתן-תורה זה היה בדוגמת שני דברים שונים שמתחברים יחד, ואילו לאחר מתן-תורה ניתן ליהודי הכוח להתחבר ולהתאחד עם הקב"ה, באמצעות התורה, שהיה "שני חצאים" ממש.

לכן לפני מתן-תורה (בפרשתנו) נאמר רק "בקע", תיבה הרומזת לעניין ה"מחצית" (בקע מלשון נבקע), כי האחדות היתה אז כעין "שני חצאים". ואילו לאחר מתן תורה (בפרשת פקודי) נאמר מיד לאחר תיבת "בקע" – בקע לגולגולת מחצית השקל" כי המחצית היא בבחינת "שני חצאים" ממש.

(לקוטי שיחות, כרך ג, עמ' 929-930)

ויקח האיש נזם זהב בקע משקלו ושני צמידים (כד, כב)

בקע: רמז לשקלי ישראל, בקע לגולגולת. ושני צמידים: רמז לשני לוחות מצומדות (רש"י)

מחצית השקל – רומזת למצוות צדקה, שהיא שקולה כנגד כל המצוות (בבא-בבא טו), ונקראת "כללות המצות". הלוחות – הם כללות כל התורה כולה. אליעזר נתן לרבקה נזם וצמידים, לרמז שהיסוד של בית בישראל הוא לימוד התורה וקיום המצוות.

(לקוטי שיחות, כרך א, עמ' 36)

* * *

יש לבאר את הקשר בין מחצית השקל (בקע משקלו) לתורה (שני צמידים). דהנה, החידוש של מתן-תורה הוא איחוד מעלה ומטה, וגם מחצית השקל רומז לאיחוד מעין זה, שכן הוא רומז על כך שהאדם בפני עצמו אינו אלא חצי דבר, ורק כאשר הוא מתחבר עם הקב"ה נעשה דבר שלם.

(לקוטי שיחות, כרך ג, עמ' 929)

ואבוא היום אל העין (כד, מב)

יפה שיחתן של עבדי אבות לפני המקום מתורתן של בנים. שהרי פרשה של אליעזר כפולה בתורה והרבה גופי תורה לא ניתנו אלא ברמיזה (רש"י)

שיחה – רומז לדיבור העליון שבו נברא העולם, כמאמר "הוא שח ויהי". היינו ש'שיחה' מורה על מה שהקב"ה משפיל ומצמצם את עצמו כביכול בעשרה מאורות, כדי לברוא על-ידים את העולם ולהחיותו, שזוהו באה ההנהגה הטבעית. לעומת זאת, תורה, היא למעלה מן העולם, והיא שורש ומקור להנהגה הניסית. ומטעם זה נאמרו הרבה גופי תורה ברמיזה, כי מכיוון שהתורה ממשיכה אור חדש שלמעלה מן העולם, לכן לא ניתנה למטה אלא ברמיזה דווקא, על-דרך "לחכימא ברמיזא", שעניין עמוק ביותר נמסר ברמז דווקא.

(לקוטי שיחות, כרך ל, עמ' 94)

פרשת חיי-שרה

ויבדך הגמלים מחוץ לעיר אל באר המים (כד,יא)

רבקה נודמנה לאליעזר ליד באר מים, וכמו-כן כשפגשו רבקה ואליעזר את יצחק נאמר (פסוק סב) "ויצחק בא מבוא באר לחי רואי".

טעם הדבר: יצחק, שמירתו מידת הגבורה, שייך לבחינת מים. אך לא מים היורדים ממקום גבוה למקום נמוך, שזהו חסד; אלא מייבאר, העולים ונובעים מלמטה למעלה, גבורה.

(לקוטי לורי צחק עמי שלא)

והיה הנערה אשר אומר אליה הטי נא כדך ואשתה, ואמרה שתה וגם גמליך אשקה, אותה הוכחת לעבדך ליצחק (כד,יד)

מדוע בחן אליעזר את רבקה דווקא בדבר הזה?

מסביר כ"ק רבנו הזקן: ההבדל העיקרי בין צד הקדושה לצד הקליפה והסטר-אחרא הוא בעניין ההשפעה. עניין הקדושה הוא להשפיע לזולת, להחיות רוח שפלים, ולהוות ולהחיות תמיד את הנבראים מאין ליש; ואילו עניין הקליפה הוא רק לקבל השפעה לעצמה, ולא להשפיע לזולתה. הקליפה צועקת תמיד 'הב הב', כדכתיב (משלי ל) 'ולעלוקה שתי בנות, הב הב'.

לכן החליט אליעזר לבחון את רבקה דווקא בעניין זה של ההשפעה לזולת. וכשאמרה מעצמה "וגם גמליך אשקה", ראה בזה אות וסימן שהיא שייכת לצד הקדושה, וראויה לידבק בזרעו של אברהם.

(סידור עם דא"ח דף צב עמי ב)

* * *

שלושה שאלו שלא כהוגן... אליעזר עבד אברהם, דכתיב והיה הנערה אשר אומר אליה הטי נא כדך וגו', יכול אפילו חיגרת אפילו סומא (לפי שלא פירש בשאלתו ואפשר שתהיה בעלת מוס ולא יבין בה אליעזר ויקחנה, רש"י) (תענית ד)

הקשו התוספות: מדוע החשש שמא תמצא הנערה חיגרת או סומא הופכת את שאלת אליעזר להיות "שלא כהוגן", הרי מדובר במומים גלויים ובוולטים, וכשהיה אליעזר מבחין בהם, היה נמנע מלפנות אליה בבקשת "הטי נא כדך"?! התוספות מתרצים מה שמתרצים.

ויש לבאר: בדבריה רומזת הגמרא למומים רוחניים, אשר אינם נראים לעין. במומים אלו שני סוגים:

(א) חיגרת — אדם שאינו יציב בעבודתו; לעיתים הוא מתעלה לקדושה ולעיתים הוא יורד ונופל ברע, על-דרך "עד מתי אתם פוסחים על שתי הסעיפים" (מלכים-א יח).

(ב) סומא — אדם שחסרה אצלו בחינת 'ראייה' באלוקות, כדכתיב (איוב ט), "ומבשרי אחזה אלוקה", "ראו מי ברא אלה" (ישעיה מ), והוא אין לו ראייה זו.

במומים כאלו לא היה אליעזר יכול להבחין, ולכן שאלתו הייתה "שלא כהוגן".

(אור-התורה, כרך ד, דף תשצב)

כלומר, שהלוחות לא היו דבר נפרד מעשרת הדברות, אלא, אותיותיהם של עשרת הדברות נעשו מהם עצמם. ועניינם של "אותיות החקיקה" בעבודת השם הוא — כדאיאת בגמרא²⁴ — "תורה די'ליה בנים) מתבטא בעניין החתונה: "עבדי אבות" — הוא עניין הקבלת-עול, ודוגמתו כחתונה — שזהו עניין דבנין בית בישראל על יסודות התורה והמצווה בקבלת-עול באופן ד"אותיות החקיקה" (כנ"ל ס"ג-ד),

כאשר יהודי הולך לבנות בית בישראל, הרי זה נעשה

"בנין עדי עד", כיוון שבונה אותו על-פי תורה,

"תורת חיים" שניתנה מ"אלוקים חיים"

אשר, עניין זה נעשה יסוד ל"תורתן של בנים". ועל-ידי זה שישנו העניין דקבלת-עול בהנחת היסודות ("אין דעם לייגן די יסודות"), באריכות ובפרטיות, וחוזרת ונשנית פעם אחת ועוד הפעם ("פרשה של אליעזר כפולה בתורה"²⁵), אזי יכולה להיות "תורתן של בנים" — פרטי ההלכות — בקיצור וברמו. ידוע ש"קוב"ה אסתכל באורייתא וברא עלמא, בר נש מסתכל בה באורייתא ומקיים עלמא"²⁶, כלומר, שיסוד העולם הוא תורה. ודוגמתו גם ב"עולמו" הפרטי של כל אחד ואחד — שעל-ידי זה שמסתכל בתורה, יסודות התורה והמצווה בקבלת-עול באופן דבנין נצחי — נעשית בריאת העולם וקיום העולם, שהבית שבונה הוא בית נצחי, ולא תשכח מפי זרעו ומפי זרע זרעו גו' עד עולם"²⁷, ב"דור ישרים יבורך"²⁸.

* * *

א. כ"ק מו"ח אדמו"ר סיפר²⁹, שלפני חתונת ציווה לו אביו אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע ללמוד

היא דכתיב²⁵ ובתורתו יהגה יומם וליילה" ("בתחילה היא נקראת תורת השם, ומשלמה וגרסה היא נקראת תורתו"²⁶), היינו, שהאדם והתורה נעשים דבר אחד. ולכן נתן אליעזר לרבקה צמידים כנגד הלוחות דווקא, כדי להורות וללמד, שבעניין זה גופא שהבית היהודי צריך להכנות על יסודות התורה והמצוות (כנ"ל ס"ג) לא מספיק שיהודי יקיים תורה בקבלת-עול, אבל, הוא והתורה נשארים עדיין ב' דברים נפרדים, אף ש"תואמים" יחד ("כאטש זיי שטימען"...). אלא, הוא והתורה צריכים להעשות דבר אחד, היינו, שהאדם צריך לעשות ממציאיותו עצמה — תורה, שעל-ידי זה נעשה הוא דבר אחד עם "אנכי ד' אלוך"²⁷, וכן עם כל שאר הדברות.

ד. על-פי זה יש לבאר הטעם שהעניין ד"יפה שיחתן של עבדי אבות מתורתן של בנים" מודגש ומסופר בתורה בקשר למאורע של שידוך וחתונה — כיוון שעניין זה גופא (מעלת שיחתן של עבדי אבות לגבי תורתן של

24 קידושין לב, רע"ב.

25 תהילים א.ב.

26 פרש"י קידושין שם.

27 יתרו כ.ב.

28 זח"ב קסא, רע"ב.

29 ע"פ ישעיה נט,בא. וראה ב"מ פה.א.

30 לשון הכתוב — תהילים קיב,ב.

31 ראה גם תורת-מנחם — התועודיות ח"ד ס"ע 259 ואילך.

דבר מלכות

ל"הוראה" ולקבל "סמיכה". מסגנון הסיפור משמע, שגם לפני חתונתו של אדמו"ר נ"ע ציווה לו אביו – אדמו"ר מהר"ש – לקבל סמיכה. – יש מכתב מאדמו"ר מהר"ש לאדמו"ר נ"ע מזמן ההוא, שבו כותב אליו: "בני הרב"³². מסיפור זה מובן, שעניין ההוראה קשור ושייך לעניין החתונה, ולא עוד, אלא שהוראה מהווה הקדמה לחתונה.

ז. עניינה של "הוראה" הוא – לפסוק הלכה בתורה, "דין אמת לאמיתו"³³. כל הסברות והדיעות בתורה הן אמת, וכלשונו רז"ל³⁴ "אלו ואלו דברי אלוקים חיים", אבל, מעלתן של הלכות התורה היא, שאינן בכחינת "אמת" סתם, אלא, בכחינת "אמת לאמיתו"; מעלתן של הלכות התורה היא שאינן רק "דברי אלוקים חיים", אלא – כמאמר רז"ל³⁵ – "זהו עמו" שהלכה כמותו", כלומר, ששרש ההלכות הוא משם הוי"³⁶. כאשר האדם הוא שנון ("אן אויסגעשארפטער") ומפולפל – יש בכוחו להגיד אמנם סברות טובות, "דברי אלוקים חיים", אבל, ייתכן שעניין זה אינו אלא לפי שעה בלבד, כיוון שלאחרי זה יכולה להתעורר סברה שנייה – טובה יותר – שתפריך את הסברה הראשונה. מה שאינן כן פסק הלכה הוא עניין נצחי שעומד וקיים לעד. כלומר – הדין צריך להיות "מוכן" לסברה שאינה תואמת את ההלכה, ואף-על-פי-כן, לפסוק בהתאם להלכה, אשר, זהו העילוי והחידוש של הלכות התורה – שאין יכולים להפריך, להיותן עניין נצחי, "אמת לאמיתו".

והו תוכן דברי המשנה³⁷: "למה מזכירין דברי היחיד בין המרובים (אף שאין הלכה כמותו)... שאם יאמר האדם כך אני מקובל יאמרו לו כדברי איש פלוני שמעת". ואחד מהפירושים בזה³⁸ – שבאם לא היו מזכירין דברי היחיד, ייתכן שיבוא מישהו ויאמר סברה להפריך ולדחות את ההלכה, ולכן מזכירין דברי היחיד, כדי להדגיש, שכבר הועלתה סברה כזאת (על-ידי היחיד), ואף-על-פי-כן, נפסקה ההלכה באופן אחר.

ועל-פי זה יש לבאר שייכותה של הוראה לחתונה – כי, עניינה של חתונה הוא (כמו הלכה) בניין נצחי, "בניין עדי עד" (כנ"ל ס"ג).

ח. ביאור הדבר בפרטיות יותר: ידוע³⁹ שענייני וצרכי האדם נחלקים, בכללות, לג' סוגים: מזון, לבוש וביית. והנה, מעלתו של בית היא – שהוא דבר תמידי, כמבואר בכמה מקומות החילוק בין לבוש לבית, שהלבוש הוא דבר עראי, עכשיו הוא לבוש טוב, אבל זהו לפי שעה בלבד, מה שאינן כן בית הוא דבר תמידי, כמודגש בלשון הנ"ל: "בניין עדי עד". ועל-פי הידוע שכל ענייני העולם ישנם בתורה, ולא עוד, אלא שנמשכים הם מהתורה, כמאמר הנ"ל (ס"ה) "אסתכל באורייתא וברא עלמא", מובן, שגם בתורה ישנם העניינים דלבוש וביית. והעניין בזה: "סברות" הן בדוגמת "לבושים", כי לפי שעה הרי זה דבר טוב, ופועל את הפעולה הדרושה, שהרי בשעת מעשה (כשאומר ולומר סברות אלו) הרי הוא מקיים מצוות תלמוד-

ניצוצי רבי

גרליק-סילאנא

RABBI MENACHEM M. SCHNEBERSON
Lubawitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn 13, N. Y.
NY 11213 3-9250

מנחם מענדל שניאורסאהן
יובאוויטש
770 איסטערן פארקוויי
ברוקלין, נ. י.

ביה, כפי' סיון השיב
ברוקלין

הרתיה אייא נוי'ן רב פעלים
סו'ה גרשון מענדל שי'

שלום וברכה
מאשר הנני קבלה סכתב ס'כיא סיון עם המצורף
אלי.

ובמציאנו ערב ראש חדש וערב שבת (הכולל
פעלת יום השבת ויום החדש גם יחד) חדש הגאולה, חדש תשובה,

יהי רצון שיבשר בשורה טובה אשר גואלים כל
העניינים הכלליים והפרטיים גם יחד, מכל ועבדים המבלבלים
המניקות ועבדים,

שבטת יביא זה גם להוספה בפעולות הפצח היהדות
בכלל, והפצח הפעילות ביהוד,

שבדאי מקרב זה הגאולה האסיתיה והשלימה בכ"ה
בעגלא ד'רן עיי' משיח צדקנו.

בברכה לבשוים בכל האסודר

בנוגע למשרה סגנית זכו' – כיון שבדעתו לבקר כאן בחי'ס
הב'ל, הרי נכון שיחליטו בזה בתורתו לאחרי שיפסד גם כאן.
זה עתה נחבל הסברך. השאלו את הרושא בנוגע לנסיעה בתם
שחלים"א? וכיון שהשנה מלאה גבורות סהולרת כ"ק סו"ח אדמו"ר
כראי שתהי' התועדות בקשר עם יום הולדתו ותג גואלתו
גאולהנו בקלתו ובכ"ס שידו סגעת באופן סיוהד זכו'. ואולי
יש מקום לערוך שהתועדות אור ליב' תפוז.

37) נתבאר בארוכה בד"ה וידבר אלוקים תרכ"ו.
המשך תרס"ו עמ' תלא ואילך. ועוד.
38) עדיות פ"א מ"ו.
39) ראה פירוש רמב"ם, ראב"ד, תוספות שאנץ,
ועוד – עדיות שם.
40) לקו"ת ברכה צד.ד. ובכ"מ.

32) ראה "רשימות" חוברת קפה עמ' 13.
33) שבת יא. וש"ג.
34) עירובין יג.ב. וש"ג.
35) סנהדרין צג.ב.
36) שמואל"א טז.ח.

ניצוצי רבי

גדרליק-מילאנא

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubavitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn 13, N. Y.
HYacinth 3-9250

מנחם מענדל שניאורסאהן
ליובאוויטש
770 איסטערן פארקוויי
ברוקלין, נ. י.

כ"ה, ט"ו אדר חס"כ
ברוקלין

הרה"ח א"א נו"נ עוסק כב"צ
בוה' גרעון מענדל שי'

שלום וברכה!
כמענה לפכתבו בס' אדר שנחבל ביום הפורים,
וברך לקחתי ואשיבנו, אשר יקוים, טחאים לב"ט
והיכים האלה נזכרים ונעלים בכל דור ודור, וידוע הפירוש
שכסאם נזכרים הרי גם ונעלים,

שיהי' אורה וטפחה וששון ויקר כורסת ה' ל'
וגם כפשוטו,

בברכה לבשו"ס

במש"כ ע"ד הנאומים בהלל ובהר"ח - סובן שנכון
הדבר במאד.

ע"ד שאלת המורים כו' - וחקותי שבכל אופן חסא
מרת מוערדלאו הי' בפלאן עד סוף שנת שליסודים - מובן
שראוי לחפש ע"י ידידיו וגם צאגו"ח - דבריונא, אה"ק ה' ו'
וארצה"ב. ועד"ז גם בהנוגע לאפליז.

אינו מביב דבר בהנוגע לשלום הרש"י שי' ציפל, זאפילו
לא משלום כ"ב שי' הוא, זמובנת הפליאה וזהכ"י, ובכלל על
ההפסק הגדול שבין מכתביו.

דבר מלכות

תורה, ואדרבה, דווקא בן הוא סדר הלימוד",
אבל, ייתכן שלאחרי זה יפריכו ויבטלו את
הסברות. מה-שאינ-כן פסקי הלכות הם
ברוגמת "בית" - דבר תמידי (כנ"ל ס"ז).
ועל-פי זה יש להוסיף ביאור בשייכותו של
אברהם רבו, ועל-ידי זה ש"קאי... אדעתיה
דרכיה" היתה החתונה.
י. על-פי האמור לעיל יש לבאר מה שכתוב
בכמה מקומות⁴⁷ שבמשך הזמן מעת עקירת

**"הריעו לה' כל הארץ", ראשי תיבות "הלכה" -
בששת ימי החול, "השתחו' לה' בהדרת קדש",
ראשי תיבות "קבלה" - בשבת**

עניין הנישואין - בניין בית בישראל -
לסמיכות הוראה, כיוון שתוכנם של ב' עניינים
אלו הוא עניין ד"בית".
ט. ונוסף על שייכותה הכללית של חתונה
להוראה - קיימת שייכות ביניהם גם בעניינים
פרטיים:
עניין ההוראה קשור עם הגיל דארבעים
שנה⁴⁸, מיוסד על מאמר רו"ל⁴⁹ "לא קאי איניש
אדעתיה דרביה עד ארבעין שנין".
ודוגמתו מצינו בנוגע לחתונת יצחק ורבקה
- החתונה הראשונה שנכתב אודותה בתורה
(כנ"ל ס"א) - כמו שכתוב⁵⁰ "ויהי יצחק בן
ארבעים שנה בקחתו את רבקה".
ועל-פי זה יש לבאר מה שכתוב במדרש⁵¹
(והובא ברש"י⁵²) שלפני חתונתו של יצחק
(בהיותו בן ארבעים שנה) כתב לו אברהם
שטר דייתיקי על כל נכסיו - דיש לומר,
שזהו עניין ד"קאי... אדעתיה דרביה"
(בארבעין שנין), שיצחק קיבל את כל ענייני

יצחק (בהיותו בן ל"ז שנה) עד לחתונתו
(בהיותו בן ארבעים שנה) - היה יצחק שרוי
בגן-עדן, כדי להשמר מ"עין-הרע", וכדרשת
רו"ל בילקוט⁵³: "ויצא יצחק לשוח בשדה",
מהיכן יצא מגן-עדן", ובהמשך הכתוב⁵⁴ -
"וירא והנה גמלים באים, ותשא רבקה וגו'".
ומעין ודוגמת זה הוא גם אצל כל אחד ואחד
לפני החתונה - כהוראת כ"ק מו"ח אדמו"ר
שבמשך כמה ימים לפני החתונה (כ"ק מו"ח
אדמו"ר לא פירש כמה ימים) לא ישהה החתן
לבדו, משום שמירה.
- [בפרקי דרבי אליעזר⁵⁵ איתא: "החתן אינו
יוצא לשוק לבדו", אבל, שם נראה, שטעם
הדבר הוא משום כבוד⁵⁶, שעניין זה שייך
לאחרי החתונה; ואילו מהרבי שמעתי שהחתן
לא ישהה לבד גם כמה ימים לפני החתונה
משום שמירה].
ויש להוסיף, שהקשר והשייכות דעניין
החתונה לגן-עדן מצינו גם בברכות נשואין⁵⁷

47 ראה לקו"ש ח"א עמ' 49 ואילך. ח"ה עמ'
369 ואילך. רש"י.
48 ח"ש רמז קט.
49 ח"ש כד, סג.
50 שם, סג-סד.
51 ספט"ז.
52 ראה גם ביאור הרד"ל לפדר"א שם (אות נח).

41 ראה גם ב"מ פד, סע"א.
42 ראה רמ"א יו"ד סרמ"ב סל"א.
43 ע"ז ה, רע"ב (נתבאר בלקו"ש ח"ד עמ' 160
ואילך).
44 פרשתנו כה, כ.
45 ב"ר פנ"ט, יא.
46 חיי-שרה כד, שם, לו.

דבר מלכות

— "שמח תשמח רעים האהובים כשמחך יצירך בגן-עדן מקדם".

א. ויש לבאר זה בהקדם הידוע שגן-עדן אינו סובל מציאות של רע, וכמבואר הטעם לגירוש אדם הראשון מגן-עדן לאחר החטא — כיוון שגן-עדן אינו סובל מציאות של רע. ובפרטיות יותר:

בעולמות שלמטה מגן-עדן ישנם כמה חילוקי מדריגות, ובכללות, נחלקים הם לג' בחינות: עשייה, יצירה ובריאה.

עולם העשייה רובו רע, ומצד זה יכולה להיות בו התגברות הרע על הטוב. עולם היצירה הוא מחצה על מחצה, ועולם הבריאה רובו טוב.⁵⁵

וזהו גם טעם החילוק בין תלמוד בבלי לתלמוד ירושלמי:

בחוף לארץ ההנהגה היא על-ידי עולם העשייה⁵⁶, ולכן, רוב הלימוד בתלמוד בבלי הוא בדרך קושייה ותירוץ, שעל-ידי היגיעה לתרין הקושיות והסתירות פועלים את הברור⁵⁷.

— כמסופר אודות הארזי"ל ש"כשהיה... קורא הלכה... היה מקשה בכוח עד שנלאה מאוד, ומוזע זיעה גדולה... כי עסק ההלכה כדי לשבר הקליפה שהם סוד הקושייה... זה צריך טורח מאוד... לכן ראוי להמית עצמו ולשבר כוחו ולהתישו... מרוב גודל חריפותו היה

מעייין ו' דרכים בהלכה כו"⁵⁸ — ובארץ-ישראל ההנהגה היא על-ידי עולם היצירה⁵⁶, ולכן, הלימוד בתלמוד ירושלמי הוא בכלל באופן ישר⁵⁷.

אלא שאף-על-פי-כן, ישנם גם בירושלמי קושיות, אלא, שהתירוצים עליהם באים מיד, כלומר, שאין התגברות להקושיות — דוגמת עולם היצירה, שיש בו רע, אשר, מסטרא דרע נעשית האפשריות לקושיות כו' (כמבואר באגרת הקודש⁵⁹ על-פי הוזהר⁶⁰), אבל, אין לו התגברות להרע.

וזהו גם הטעם שבימות החול⁶¹ צריך להיות רוב זמן הלימוד בנגלה דתורה — ב' שלישים נגלה ושליש א' חסידות⁶² — וכיום השבת-קודש⁶³ צריך להיות הלימוד בפנימיות התורה: בששת ימי החול נמשך האור על-ידי הלבושים דעשייה ויצירה⁶⁴, ששייך בהם רע, ולכן יש צורך לברר אותם על-ידי נגלה דתורה, שעוסקת בבירור ענייני עולם-הזהו וכו'; מה-שאי-כן כיום השבת-קודש נמשך האור על-ידי ההתלבשות (רק) בעולם הבריאה⁶⁵, ולכן הלימוד ביום השבת-קודש הוא בפנימיות התורה, "אילנא דחיי"⁶⁶, שלמעלה מעניין הברורים⁶⁵.

וזהו גם ב' העניינים: "הריעו לה' כל הארץ"⁶⁶, ראשי תיבות "הלכה" — בששת ימי החול⁶⁷, "השתחוו לה' בהדרת קדש"⁶⁸, ראשי

- (53) ברכה החמישית.
- (54) ראה מאמרי אדמו"ר האמצעי ויקרא ח"ב עמ' תשג. סה"מ תרס"ב ס"ע רצט.
- (55) ע"פ שער מב פ"ד. שם שער מז פ"ד. לקו"ת במדבר ג"ד. ובכ"מ.
- (56) תו"א לך יג, א.
- (57) ראה שערי-אורה שער החנוכה ד"ה בכ"ה בכסלו פנ"ד ואילך. המשך תרס"ו עמ' צ ואילך.
- (58) סה"מ תש"ח ס"ע 121 ואילך. ועוד.
- (59) טעהמ"צ — להרח"ו — פ' ואתחנן.
- (60) ח"ג קכד, ב (ברע"מ).
- (61) קונטרס עה"ח סכ"ב. אגרות-קודש אדמו"ר מוהרש"ב ח"א ריש עמ' רד.
- (62) (כ"ק אדמו"ר חייך, ואמר): כונתי לעורר
- (63) "באווארענען" את הבחורים על-דבר שמירת הסדר של ב' שלישים נגלה... וכיום השבת-קודש יוכלו למלאות את החסר בלימוד החסידות (מרשימה בלתי מוגה).
- (64) קונטרס עה"ח סכ"ה. צוואת אדמו"ר מהר"ש (אגרות-קודש שלו עמ' יג).
- (65) וזהו שם.
- (66) אגה"ק שם.
- (67) תהילים ק, א.
- (68) לקו"ת להארזי"ל תהילים ק' ובשער הפסוקים שם. נתבאר ע"פ דא"ח בסידור (עם דא"ח) ע"פ מזמור לתורה (מד, סע"ג ואילך), בפירוש המילות מהדר"ב פרק קמא. ועוד.
- (69) תהילים כט, ב. שעה"פ שם.

ניצוצי רבי

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubavitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn 13, N. Y.
HYeadnh 3-8250

הגהות מענדל שניאורסאהן
ליבאוויטש
770 איסטערן פארקוויי
ברוקליין, נ. י.

כ"ה, ב' אייר תשי"ט
ברוקליין

שלום וברכה!
לאחרי הפסק אקור ביוהר, נחקבל מכחבו מכ"ג ניסן,
ר"פ מפעולותיו,

ומבין שהפלא והחמי' גדולה ביותר על הפסק הכי ארוך, ובפרט שלא מן הצד קבלתי כמה ידיעות מפעולותיו כמשך חדשים שעברו, שהיו בהצלחה והשאינו רשם טוב, ולפעמים גם רשם חזק וכו' וכו'. ולמה ימנע הסוב מלהודיע, ובפרט שזהו טוב לטעם טוב לבריות וטוב עושה פירות, וקצרו"ל בקדושים ב' ע"א. מהנ"ל מוכן ג"כ, שמה שכותב שכמצב הרוח אין שינוי לטובת כוונתי שאין זה מתאים להמציאות, וככל ידוע פתגם כ"ק מו"ח אדמו"ר, שאיסור לשון הרע הוא לא רק כהנוגע לזולתו אלא גם כהנוגע לעצמו, וידוע פתגם הוראה מכ"ק (א"י) אדמו"ר; כמו שצריך לדעת הסרונות עצמו, כן צריך לדעת ג"כ מעלות עצמו, ועוד להעיר-שכהנוגע לפעולה עם תולדות, ומהאחרת מעלות עצמו נוגע/יותר מאשר הכרת הסרונות עצמו, וק"ל.

כעת רצון יוכירוהו וכל כ"ב שיחיו, על הציון חק'
של כ"ק מו"ח אדמו"ר וצוקלה"ה נב"מ ז"ע, ויהי רצון שיבשר טוב
אזרח כאו"א מהם.

וכיון שכאים אנו מחדש ניסן ונמצאים בחדש זיו, בו נולדו זיוחני עולם, וידוע דברי הארזי"ל, שכשהימים נזכרים (ה"ה גס) ונעשים, הנה יהוסף בענינים הפרטים והכללים, בחכ"י, חירנה ובגאולה להרכות זיו בעולם, זיו והארות מעשה אבותינו, וכמוכא בחניא, שכל אכריהם ועשיותיהם רק לתצון העליון לבן כל ימיהם.

בברכה לבשו"ט ככל האסור

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubavitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn 13, N. Y.
HYeadnh 3-8250

הגהות מענדל שניאורסאהן
ליבאוויטש
770 איסטערן פארקוויי
ברוקליין, נ. י.

כ"ה, ערב ימי הנוכה, תשי"ט
שנת תשס"ח לפתחוקת חילולא
של הפקל סם סוב י"ל.
ברוקליין, נ. י.

הרחיח אי"א נוי"ג רב קליים
מות' רצון מפעולתיו

שלום וברכה!
מאז הנני קבלת סכתבו וכל זיוחני חיי' עם המוסר
בחס.

וי"ח רצון אחר בהמצאתו ערב ימי הנוכה, שניינים הדלקת הנרות לקולם, אל סול שני המנורה, וכל הברכות זאי"ם בטות לקולם (ציון רמב"ן ריש פי בתפלות), ותלכה בבית המוסף והולך מוסף ואור.

תנה מן יי"ח בפעולותיהם בקדש, לתוסף בור מצות ותורה אור, ונר ח' נשם אדם כל עשיו. וכל תולדות, מחוק מסה, והנורים אור ותורת הנפש, סואריים באור פנימיות התורה, הנשכח מכת"י פנימיות ועצמות אואם בית (צ"ח אגרת הקדש של בני אדמו"ר מוהרש"ב נ"ע, נדפסה בחיים יום י"ט כסלו).

בברכה לבשו"ט ככל האסור לתנוכה סח
ב"ב י"ג

— שפלוני או אלמוני אשמים בכך!...

כששואלים אותו כמה יהודים התחילו ללמוד חסידות מאז הגיעו למקום שליחותו — אין לו מה לענות, כיון שהוא עסוק בעניינים אחרים לגמרי; הוא צריך "סוס לרכוב עליו", ומתהלך בין "אנשים חשובים" — וסבור שבכך ממלא הוא את הכוונה!...

בוודאי — המשיך הרבי — צריך להיות אצל השליח מצב טוב בגשמיות ("עושר והרחבה בגשמיות") אבל עליו לא להיות מונח בזה, כי אם במילוי תפקידו ושליחותו.

עבודת השלוחים

הנה איגרת משנת תשל"ו (נכתבה באנגלית; פורסמה ב'מורה לדרו נבוך', כרך ב, עמ' 176-175), שנכתבה במענה למנהל ארצי של מחלקת פעילות בקולגים של אירגון מסויים. הלה טען כי שליחי חב"ד חותרים תחת פעילות ארגונו. בתשובה על כך מעלה הרבי על נס את פעלם של השלוחים:

שלוחי חב"ד, שנשלחים לחלקים שונים של המדינה כדי לעורר לחיים את היהדות, הם בדרך כלל אנשים צעירים, מוכשרים ונמרצים, שכולם — אולי עם מעט מאוד יוצאים מן הכלל — היו יכולים להשיג משרות קלות יותר וטובות יותר במקום אחר — טובות יותר לא רק מבחינת תשלום, אלא גם, וחשוב יותר, מבחינת סביבה יהודית, עם פחות בעיות לגבי שמירת יהדות עם כל ההידורים שהם רגילים להם, ולגבי החינוך של הילדים שלהם, וכו'. למרות זאת, הם מוותרים על כל היתרונות הללו (הגשמיים והרוחניים) בתקווה שיוכלו להשיג משהו בהבאת חיים חדשים לתוך מצבים של יהדות שקופאת על שמריה או מתדרדרת במקומות שבהם היא הוזנחה.

הרבי ממשיך (שם עמ' 177) ומתאר את קשיי השלוחים והבעיות שעמן עליהם להתמודד:

לאור הקשיים והצרות שלוחי חב"ד חווים בעמדות שלהם, שלפעמים מתווספים להם גם חוסר שיתוף-פעולה ועידוד מצד עסקנים יראי-שמים מקומיים, וכמה מהם אפילו שולחים את

ילדיהם מחוץ לעיר במקום לבית-ספר שהוקם על-ידי חב"ד, וכו' — השלוחים שלנו שואלים בצדק: מדוע הם היו צריכים לעזוב את ההורים שלהם והסביבה שלהם, וכו', און וואלגערן זיך [=וילהתגלגל] באיזהו מקום נידח בעוד שבעלי בתים מקומיים, שצריכים לדעת טוב יותר, לכאורה לא יכול להיות שאיכפת להם פחות מהעתיד של אחיהם היהודים ושל הקהילה שלהם!...

"מסירות נפש אופיינית"

כמה שנים קודם לכן, ב' בתמוז תשל"ב (שם עמ' 132-131), שיגר הרבי איגרת לסופר היהודי הנודע מר הרמן ווק, שנטל חלק בערב הגיגי שאורגן על-ידי שלוחי חב"ד בקליפורניה. בין השאר כתב לו הרבי:

במיוחד הייתי מרוצה מכך שהיתה לך הזדמנות לבוא במגע ישיר עם חב"ד בעבודתה בשטח שאפשר להגדירו כ"שדה קרב". בוודאי הרגשת את המאבק הנמרץ שחייב להתנהל נגד השפעה שלילית אשר מעיקה על הנוער היהודי במיוחד בחלק זה של מדינתנו.

בהמשך מתייחס הרבי לעבודת השלוחים אשר "בעצם, הם עושים זאת עם מסירות-הנפש האופיינית להם, משום שהם מוותרים על הזדמנויות טובות יותר והיים קלים יותר — קלים גם ברוחניות — באזור ניו-יורק, שם היו יכולים להיות פעילים בדיוק באותה מידה בחינוך, וכו', כנסיכות הרבה יותר מסייעות, ובכל זאת, הם יוצאים לקליפורניה לבצע את משימתם שם".

הרבי מוסיף ומציין כי השלוחים עצמם מייצגים סוג של "קיבוץ גלויות", מכיוון שיש ביניהם ניו-יורקים, בוסטונים, וכו' כולל גם כמה אנשים צעירים שרק לפני מספר שנים הגיעו מאחורי מסך הברזל...

להלן איגרות ברכה, עידוד והכוונה, ששלח הרבי (בשנים תשי"ט-תש"כ) לכמה משלוחי הרבי בעולם

תיבות "קב"ה" — בשבת⁶⁹. אבל אף-על-פי-כן, גם בכריאה יש רע, אלא, שהטוב מתגבר עליו, ואילו גן-עדן אינו סובל מציאות הרע לגמרי, כנ"ל.

יב. על-פי זה תובן שייכותה של חתונה לגן-עדן:

מכיוון שחתונה הוא "בניין עדי עד" (כנ"ל בארוכה), לכן, כדי להגיע לעניין זה יש צורך להקדים עניין שלמעלה לגמרי ואינו סובל מציאות הרע, כדי לשלול את החשש ר"ואכל והי צעו"ם"⁷⁰, שעל-ידי זה דווקא נעשה "בניין עדי עד", עניין נצחי, "אמת לאמיתו".

ומעין זה אצל כל אחד ואחד — שלפני הנישואין יש צורך בשמירה, וכמבואר עניין השמירה בכמה מקומות⁷¹, שדבר זה גורם ומביא את ה"בניין עדי עד", ו"שמח תשמח רעים האהובים כשמחך יצריך בגן-עדן מקדם".

יג. ויש להוסיף ולבאר טעם המנהג לקבל סמיכות הוראה לפני החתונה:

ולכן, כאשר הולכים לבנות בית בישראל — בעולם — צריכים לבנות תחילה בית בתורה, שזהו עניין דהוראה.

ועל-ידי זה שהארס בונה את הבית בתורה — בונה הוא גם את הבית בעולם, "בניין עדי עד", ב"דור ישרים יבורך"⁷².

(קטעים משיחת יום ד' פרשת תולדות, ב' דראש-חודש כסלו התשי"ג — בעת "קבלת פנים"; תורת-מנחם — התוועדות היתשי"ג כרך ז' עמ' 182-190)

70 בראשית ג,כב. — ראה תו"א בראשית ה,ד. 71 ראה לקו"ת ראה כג,ג. וש"ג. 72 ועל-פי זה מובן שדוגמתו הוא גם בנוגע לכל פרטי ענייני העולם — שלפני ההתעסקות באיזה עניין פרטי בעולם צריכים לעשות תחלה עניין זה גופא כפי שהוא "באורייתא", ועל-ידי זה ולאח"כ, יכולים לעשות עניין זה גם בעולם (מרשימה בלתי מוגה). 73 המשך נוסח הברכה (שבסיומו הזכיר כ"ק

אדמו"ר את הפסוק "והיו לבשר אחד" (בראשית ב,כד. וראה פרש"י שם) — חסר (מרשימה בלתי מוגה). * שיחה זו (מלבד ס"א) נדפסה בלקו"ש ח"א עמ' 36 ואילך (ס"ב-ה). עמ' 52 ואילך (ס"ו-יג (בשינוי הסדר)). במהרה זו ניתוספו בהערות (מלבד ציוני מ"מ) כמה פרטים — מרשימה בלתי מוגה. ** של חתן הת' ר' משה פסח גאלדמאן.

נשיאי חב"ד התמסרו להחדרת העניין דאהבת-ישראל

על-ידי זה תבוא הגאולה האמיתית והשלימה

כ"ק אדמו"ר הצמח-צדק אמר פעם: א-ב, ג-ד = אהבה – ברכה, גאות (גבהות) – דלות. כלומר, כשיש גאווה, אזי יש דלות, וכשיש אהבה, אזי יש ברכה. ובמילא, כשרוצים שתהיה "ברכה עד בלי די", יש להשתדל שגם האהבה (שבה תלוייה הברכה) תהיה עד בלי די, היינו, אהבה בלי גבול, ואז – א-ב – תהיה גם הברכה עד בלי די. זאת ועוד:

כשתהיה אהבה עד בלי די, אזי תבוא הגאולה השלימה (אמיתית ושלימות הברכה עד בלי די), כי סיבת החורבן והגלות היא בגלל שנאת-חינם, ולכן, כשתתבטל השנאת-חינם, ולא עוד אלא שבמקומה תהיה אהבת-חינם, לאהוב את חברו גם כאשר אינו חייב לו ולא קיבל ממנו מאומה, – כמאמר הבעש"ט שאהבת-ישראל, לאהוב כל יהודי כמו שאוהבים בן יחיד, צריכה להיות גם ליהודי שאינו מכירו, מעולם לא ראהו, ומעולם לא קיבל ממנו שום טובה (שזהו הפירוש דאהבת-חינם) –

אזי תתבטל בדרך ממילא הגלות (המסוכב דשנאת חינם), ותבוא הגאולה האמיתית והשלימה במהרה בימינו.

וזהו גם הטעם לכך שרבותינו נשיאינו בכלל וכל אחד מהם בפרט השתדלו והתמסרו רבות להחדיר העניין דאהבת-ישראל, לאהוב כל יהודי, אפילו יהודי שרק "בשם ישראל יכונה" – כי עניינם של רבותינו נשיאינו בגילוי והפצת תורת החסידות ("יפוצו מעיינותיך חוצה") הוא כלי לביאת משיח, ולכן התעסקו כל-כך גם באהבת-ישראל, משום שעל-ידי זה תבוא הגאולה האמיתית והשלימה על-ידי משיח צדקנו, במהרה בימינו, בקרוב ממש.

(מהתוועדות שבת-קודש פרשת חיי-שרה, מברכים החודש כסלו ה'תשי"ב. 'תורת-מנחם – התוועדות' ה'תשי"ב, חלק א, עמודים 135-136 – בלתי מוגה)

דברי הרבי שבימינו נוגא, עומדים בתוקפם

הגיעה לכאן (מארץ-ישראל) העתקה משיחה של כ"ק מו"ח אדמו"ר (שנאמרה בהיותו עוד ברוסיה) אודות הגאולה השלימה, ובה אמר הרבי: "בימי יהיה הרבר הזה"!!!

דברי הרבי (שהגאולה תהיה בימיו) הם בתוקפם גם עכשיו, והמצב בהווה, בחודשים ספורים אלה, אינו חשוב הפסק, כיוון שגם עכשיו הוא שופט את ישראל, על-דרך מאמר ר"ל שכאשר "יראים ממנו" הרי זה חשוב כמו ש"הוא שפט את ישראל".

(מהתוועדות שבת-קודש פרשת חיי-שרה, מברכים החודש כסלו ה'תשי"א. 'תורת-מנחם – התוועדות' ה'תשי"א, חלק א, עמוד 96 – בלתי מוגה)

עבודת השלוחים והשליחות

הרבי מגדיר – "כל אחד צריך ליטול את תרמילו על שכמו, ולנסוע למקום שאין בו לא תורה ולא מצוות, ולהפיץ שם יהדות" □ משבח – "השלוחים מוותרים על הזדמנויות טובות יותר וחיים קלים יותר – קלים גם ברוחניות" □ מעורר – צריך להיות אצל השליח טוב בגשמיות אבל עליו לא להיות מונח בזה, כי אם, במילוי תפקידו ושליחותו □ לרגל כינוס השלוחים העולמי

מאת הרב מרדכי-מנשה לאופר

הרבי – מצאנו בתורה הוראה מפורשת, בשעה שמשנה רבנו היה עומד ומתפלל להקב"ה, לא בשביל עצמו, בשביל איזו פנייה, אלא בשביל בני-ישראל, ולמרות זאת נצטווה מפי הקב"ה "מה תצעק אלי דבר אל בני ישראל ויסעו ואתה הרם את מטך". כלומר שכאשר צריך להציל יהודי, הרי לא זו בלבד שלמען הצלתו מותר להפסיק בתפילה, אלא עוד זאת, שישנו ציווי "מה תצעק אלי"!!!

על יסוד הוראה זו – סיכם הרבי – ראינו את אופן הנהגתם של רבותינו נשיאינו.

לא לשכוח את המטרה

בהתוועדות שבת-קודש פרשת תזריע תשי"ד ('תורת-מנחם – התוועדות' תשי"ד, כרך יא, עמ' 176-177) השמיע הרבי דברים נוקבים על מצב אפשרי של שליח המועל בשליחותו:

כאשר שולחים יהודי בשליחותו של הרבי, ובהגיעו למקום שליחותו שוכח הוא על מטרת השליחות, ומניח לעצמו להימשך אחר "חמרא דפרוגייתא ומיא דדיומסת" (יין ורחיצה של המקום) – העניינים הגשמיים של המקום – ואחר כך מתרץ את עצמו על כך שלא פעל את שליחותו

בהתוועדות י' בשבט תשי"ט 'תורת-מנחם – התוועדות' תשי"ט, כרך כה, עמ' 43 מתוארת ומוגדרת מטרת השליחות ("כפי שנהג הרבי – מהורי"צ – בעל ההילולא, שהיה קורא לאברכים ואומר להם):

עד עכשיו ישבתם על התורה ועל העבודה, בעיר שיש בה יהודים שומרי תורה ומצוות, ישיבות וכו' מבלי להתמודד עם עניינים של נסיונות העלמות והסתרים... אבל עכשיו, צריך כל אחד ליטול את תרמילו על שכמו, ולנסוע למקום שאין בו לא תורה ולא מצוות, ולהפיץ שם יהדות, ולהתחיל מעניינים כאלו שהם לפי ערך ההבנה וההשגה באותו מקום: אליף-ביית כפשוטו, אליף-ביית של יהדות, אליף-ביית של מעשה המצוות, כשרות, טהרת-המשפחה, שמירת שבת וכו' (ומובן שאי-אפשר לדבר שם בעניינים של הבנה והשגה עמוקה בתורה, כיוון שאנשי המקום לא שייכים עדיין לכך).

הרבי ממשיך לתאר את הקשיים והטענות שעלולים להתעורר אצל השליח הנדרש:

לנסוע למקום מנוכר, בשעה שאין יודעים אם הוא יצליח שם אם לאו, אם ישמעו אליו אם לאו, ויש שם כמה העלמות והסתרים ונסיונות כו'... גם כאשר מדובר אודות יהודים כאלו שצריכים לפעול עליהם להיות "כופר בעבודה זרה"...

כדי להתמודד עם טענות אלו – הסביר